Dorpsvisie Gytsjerk

2021 – 2031

Vereniging voor Dorpsbelangen

Ontwerp oktober 2021

Gytsjerk
It giet (ús) oan!

Inhoud blz.

Voorwoord	3
Inleiding	6
Wonen	7
Werken	11
Welzijn, zorg en onderwijs	14
Verkeer en Vervoer	17
Sport, recreatie en toerisme	22
Natuur en milieu	27
Dorps/ en Verenigingsleven	30
Vereniging voor Dorpsbelangen	32
Samenvatting	34

Bijlage: Visiedocument openbare ruimte Gytsjerk

Voorwoord

In 2006 is voor het laatst een dorpsvisie gemaakt voor Gytsjerk en dus werd het hoog tijd voor een nieuwe. Sinds 2006 is er het nodige veranderd, denk daarbij vooral aan het winkelcentrum met plein van ons dorp en realisatie van “Oer de Feart II”, maar bijvoorbeeld ook de komst van de Centrale As.

Verander(en)de tijden leveren ook aangepaste vragen op. De leeftijdsopbouw van de inwoners verschuift naar een piek in de leeftijd van 50 tot 70 jaar. Willen de mensen die binnen deze leeftijdsgroep vallen in Gytsjerk of naaste omgeving oud worden, in welke richting zou je dan qua woningbouw kunnen denken? Een ander belangrijk aandachtspunt is de jonge generatie van Gytsjerk: velen zullen elders werk vinden, maar zijn er passende en vooral betaalbare woningen te vinden voor jonge mensen die emplooi in de regio vinden en graag in Gytsjerk willen blijven wonen?

Zijn door Corona de woonwensen van de mensen veranderd? Heeft het eventueel tot stand komen van de Lelylijn in combinatie met meer thuiswerken invloed op het woongedrag van mensen?

Heeft de mens er na Corona meer behoefte aan om dingen samen te doen en wat voor invloed heeft dat op het verenigingsleven in ons dorp? De ontmoetingsruimte in de bibliotheek is inmiddels gerealiseerd, wordt dit voor inwoners van Gytsjerk dé plek om elkaar te ontmoeten?

Veel zaken kunnen vanuit de visie van het dorp worden benaderd, andere zaken in de Trynwâlden vragen een bredere visie. Waar vindt het basisonderwijs over 10 jaar plaats, hoe veel scholen zijn er nog?

Het bovenstaande geeft aan dat er genoeg staat te gebeuren de komende jaren in Gytsjerk. Als Dorpsbelang willen we samen met de inbreng van de inwoners van Gytsjerk daar graag mede richting aan geven.

Deze toekomstvisie voor ons dorp had natuurlijk tot stand moeten komen met zoveel mogelijk input van de inwoners. Helaas is dat niet gelukt. Het was vanwege de Coronapandemie en de daaruit voortvloeide maatregelen onmogelijk om een fysieke inloop te organiseren over dit thema. Op de oproep aan de inwoners van Gytsjerk om in verschillende werkgroepen mee te denken en te werken aan de dorpsvisie kwam weinig respons. Daarom hebben we er als bestuur voor gekozen de visie zelf te schrijven en het concept daarna voor te leggen aan de inwoners. Tijdens inloopavonden is er gelegenheid

geboden aanvullingen en commentaar te leveren op de visie. Deze commentaren en aanvullingen zijn verwerkt in de definitieve visie, met daarbij opgemerkt dat e.e.a. breed wordt gedragen door dorpsbewoners.

Het jaar 2030 lijkt nog ver weg, we weten echter dat ontwikkelingen en processen veel tijd vergen en een langere termijnvisie daarbij van wezenlijk belang is.

Deze meerjaren visie is de leidraad voor ons handelen in de komende jaren. Het is ook het uitgangspunt voor het overleg met het gemeentebestuur en andere verenigingen en instellingen. In elk hoofdstuk wordt de huidige of verwachte problematiek geschetst en worden de programmapunten aangegeven waarvoor wij ons, samen met anderen, sterk willen maken. Het mag duidelijk zijn dat er zaken gedurende de komende 10 kunnen veranderen, daarom is en blijft het een dynamisch document.

Per hoofdstuk geven wij onze visie weer richting 2031. De inwoners van Gytsjerk worden via dorpskrant “De Einekoer” en de jaarvergaderingen op de hoogte gehouden van de stand van zaken en de resultaten. Het kan ook zijn dat halverwege de rit de route aangepast moet worden. Het doel is de leefbaarheid in Gytsjerk te behouden en waar nodig en mogelijk te verbeteren en versterken. Gytsjerk is it wurdich!

Bestuur Vereniging voor Dorpsbelangen Giekerk

Oktober 2021

Gytsjerk: Sterkte -zwakte-analyse

In onderstaande analyse zijn de sterke en zwakke punten van Gytsjerk weergegeven zoals wij als dorpsbelang hiernaar kijken. Tevens zijn de kansen en bedreigingen voor de verdere ontplooiing van het dorp genoteerd. De analyse is niet alleen gericht op Gytsjerk, waar nodig en mogelijk wordt rekening gehouden met de Trynwâlden in de breedste zin van het woord. Dit overzicht ligt mede ten grondslag aan de ontwikkelingsvisie en het actieprogramma.

Sterke punten	**Zwakke punten**
• Gunstige ligging t.o.v. Leeuwarden en Dokkum • Een nieuw centrum met veel parkeergelegenheid • Gevarieerde middenstand • Aanwezigheid van twee basisscholen en bibliotheek • Groene, bosrijke en open landelijke omgeving • Open lucht zwembad • Ligging aan de Grote Wielen • Haventje en verbinding met doorgaand vaarwater • Recreatiemogelijkheden • Elfstedenmonument: de Tegeltsjebrêge • Jaarlijkse feestweek	• Vrij drukke doorgaande weg • Sfeerloze entree dorp • Groenvoorziening centrum • Weinig doorstroming in woningen • Verouderde huurwoningen • Laag woningaanbod voor starters • Weinig voorzieningen voor jongeren. • Geen volledige ouderenzorg binnen Trynwâlden • Verkeersveiligheid op enkelen plaatsen • Sociale verbondenheid
Kansen	**Bedreigingen**
• Recreatie en watertoerisme • Fiets- en wandelmogelijkheden • Intensiever gebruik ijsbaanterrein • Ligging nabij natuurgebied Grote Wielen • Subsidiemogelijkheden voor leefbaarheidsprojecten • Moderniseren, verduurzamen en levensloopbestendig maken van huurwoningen	• Verlies van basisschool • Wegtrekken van jongeren, geen woningaanbod • Overheidsbeleid t.a.v. plattelandsdorpen • Leefbaarheid • Aantasting van het “Groene hart”, het ijsbaanterrein

Inleiding

Het leven in een dorpsgemeenschap omvat een breed scala aan aspecten, de meeste daarvan komen in meer of mindere mate in dit programma aan bod. Al deze factoren kunnen bepalend zijn voor de keuze van mensen om ergens te willen wonen. De 'leefbaarheid' van een dorp wordt afgemeten aan voorwaarden en voorzieningen die het inwoners mogelijk maken in hun persoonlijke omstandigheden naar eigen inzicht en overtuiging, plezierig en verantwoord te leven.

Niet alle omstandigheden zijn voor ieder even belangrijk. Maar alles bij elkaar genomen wordt de kwaliteit van een woongemeenschap bepaald door de factoren: wonen, werken, onderwijs, cultuur en educatie, zorg en welzijn, het winkelaanbod, verkeer en vervoer, bereikbaarheid en veiligheid, natuur en milieu, sport en recreatie, dorps- en verenigingsleven.

De Trynwâlden mag niet klagen over haar voorzieningenpakket. Op bijna ieder gebied kunnen inwoners in eerste instantie in eigen omgeving terecht. Daarom zal in deze visie niet alleen naar Gytsjerk gekeken worden, maar waar nodig Trynwâlden breed.

De vereniging voor dorpsbelangen komt op voor het algemeen belang van Gytsjerk als geheel. Binnen de smalle marges van wettelijke kaders, het beleid van het eigen gemeentebestuur en diens politieke keuzes bij de verdeling van middelen, moet het dorp manoeuvreren om de noodzakelijke verbeteringen gerealiseerd of voorzieningen behouden te krijgen. Soms lukt dat, soms lukt het niet. Het is wel belangrijk dat de vereniging weet wat er speelt in het dorp en daarbij zijn we afhankelijk van de input vanuit het dorp. Door zaken te bundelen kunnen we als dorp of regio resultaat bereiken. Als mensen zich in willen zetten voor de belangen van het dorp kan dat ook in werkgroepen. Heel gericht en voor een kortere termijn. Het bestuur van dorpsbelang steekt veel tijd in het behartigen van de belangen van het dorp en inwoners, maar we kunnen het niet alleen. Met elkaar werken aan de leefbaarheid in het dorp daar gaat het om!

Tenslotte wil het bestuur van dorpsbelangen met deze dorpsvisie bij het gemeentebestuur aandacht vragen voor een dorp in ontwikkeling, om in een stimulerende en constructieve wisselwerking stappen voorwaarts te zetten.

Wonen

Huidige situatie:

Gytsjerk is een aantrekkelijk dorp om te wonen door zijn ligging op de zandrug die de scheiding vormt tussen het open weidegebied en de bosrijke Wouden. Het natuurgebied de Grote Wielen, de kleinschaligheid, de karakteristieke lintbebouwing en het cultuurhistorische erfgoed van adellijke buitenplaatsen geven het dorp zijn aparte bekoring. Het gevarieerde, binnen de Trynwâlden, voorzieningenaanbod en de korte verbindingen met Dokkum en Leeuwarden voor werk, voortgezet onderwijs, zorginstellingen, sport, bioscoop en theater maken Gytsjerk tot een droomlocatie.

De afgelopen 15 jaar zijn een drietal ontwikkelingen zichtbaar geworden. Ten eerste hebben de babyboomers geboren tussen 1940 en 1955 de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Ten tweede is door de invoering van de WMO en WLZ op 1 januari 2015 de zorg ingrijpend veranderd. De zorg voor senioren, maar ook voor chronisch zieken, is erop gericht om mensen langer thuis te laten wonen, in eerste instantie met hulp vanuit hun eigen sociale netwerk. Deze beleidsverandering brengt een toenemend aantal thuiswonende senioren met zich mee. Ten derde is er momenteel is een trend van wonen vanuit de stad naar de dorpen merkbaar.

Bovenstaande ontwikkelingen hebben er voor gezorgd dat er een tekort is ontstaan aan woningen voor starters en voor levensloop wonen. In onze enquête van begin 2020 is naar voren gekomen dat deze problematiek ook op Gytsjerk van toepassing is. Ook In de Woonvisie 2019-2024 van de Gemeente Tytsjerksteradiel wordt hier naar verwezen.

WoonFriesland heeft als eerste prioriteit het energiezuiniger en daardoor beter betaalbaar maken van de huur-woningen in Gytsjerk naar minimaal label B. Uitbreiding van huurwoningen in de Trynwâlden staat niet in de planning (geen A locatie).

Toekomstige situatie:

Voor Gytsjerk is voor de periode 2021-2030 tot nog toe in een beperkte bouwopgave van ongeveer 39 woningen in de vrije sector voorzien. In het nieuwe winkelcentrum moet de locatie “De Skuorre” nog worden ingevuld met 15 bovenwoningen (met een liftopgang) en op de locatie “de Kazerne” is nog een mogelijkheid van 1 tot 2 woningen.

Voor de komende visie periode hebben we, in willekeurige volgorde, een drietal mogelijkheden uitgelicht om te voldoen aan de woningbehoefte van het dorp.

We verwachten dat door de leeftijd van de schoolgebouwen er de komende jaren nieuwbouw nodig zal zijn om te voldoen aan de eisen van deze tijd. Doordat het aantal leerlingen sterk is gedaald de laatste 10 tot 15 jaar ligt het in de verwachting dat een clustering plaats zal vinden hierdoor komt er waarschijnlijk binnen het dorp één of meerdere locaties beschikbaar.

Er ligt momenteel een voornemen voor een beperkt aantal levensloopwoningen op het terrein tussen de Canterlandseweg en Oer de Feart II. Dorpsbelang zou dit plan graag breder willen trekken door het gehele terrein in een keer te ontwikkelen met een ontsluitingsweg op de Canterlandseweg tegenover de Gytsjerkerhoek. Om dit mogelijk te maken streven we naar een nieuwe locatie voor het loonbedrijf gelegen aan de Canterlandseweg.

Mochten bovenstaande mogelijkheden nog lang op zich wachten dan willen we pleiten voor uitbreidingsruimte in het tussengebied` Gytsjerk-Oentsjerk ten noorden van het dorp. Met inachtneming van landschappelijke randvoorwaarden kan zo een ruimtelijke en functionele aansluiting van de twee dorpen en hun voorzieningenpatroon worden gerealiseerd.

Alle locaties waar eventuele uitbreiding zou kunnen plaatsvinden zijn:

1. Beide huidige locaties scholen (immers er zijn plannen voor nieuwbouw op een andere locatie.
2. Het groengebied tussen de Canterlandseweg en Oer de Feart 2 (geitenweide)
3. Tussengebied Gytsjerk en Oentsjerk (ten noorden van het zwembad)
4. Canterlandseweg zuidzijde richting kerk (lintbebouwing)
5. Lokatie loonbedrijf Canterlandseweg , na verhuizing en afbraak loodsen (lintbebouwing)

6. Gytsjerksterhoek inbreiding (lintbebouwing)
7. Zuidelijk van de Singel (lintbebouwing en tevens bredere ontsluitingsweg naar boerderij)
8. De Skuorre, op begane grond woningen

Ondanks het feit dat de prioriteit van Woonfriesland niet ligt op een verdere uitbreiding van het woningarsenaal in Gytsjerk willen we ons als Dorpsbelang toch inzetten voor een betere oplossing voor de grondgebonden oorspronkelijk voor senioren bedoelde woningen aan de S. Kloostermanstrjitte en W. Dijkstrastrjitte welke over het algemeen worden toegewezen aan jeugdigen. Doelstelling hierbij is om de woningen minder grondgebonden te maken. We denken hierbij aan Tiny houses en/of starterswoningen specifiek bestemd voor inwoners van de Trynwâlden.

In zijn algemeenheid moet voorkomen worden dat jongeren noodgedwongen de Trynwâlden verlaten en Gytsjerk verder vergrijst. Bij toewijzing van huurwoningen dienen eigen, jonge dorpsgenoten (starters) voorrang te krijgen. De gemeente zal worden verzocht in haar beleid hiermee rekening te houden en daarin te bemiddelen.

Burgerlijke staat - buurt Gytsjerk

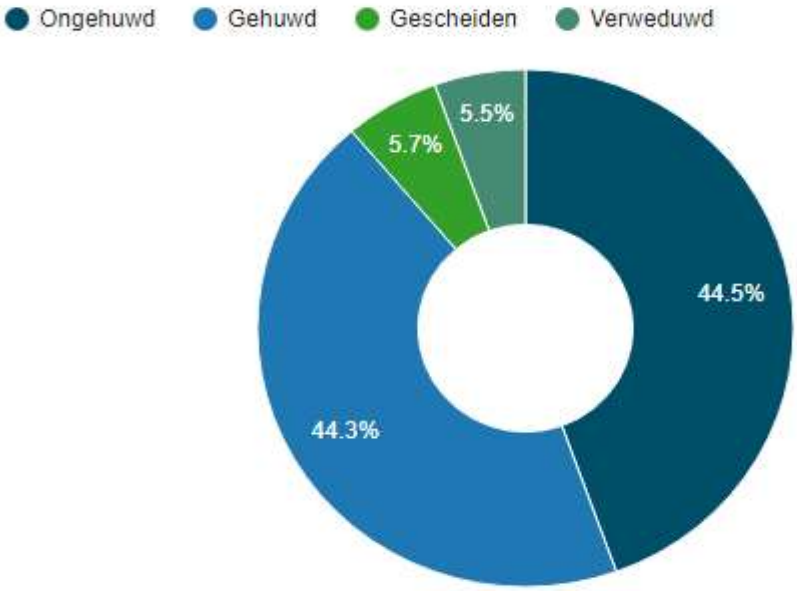

Bevolking, burgerlijke staat: aantal en percentage inwoners op 1 januari 2020 naar burgerlijke staat.

Toelichting

Inwoners naar leeftijd - buurt Gytsjerk

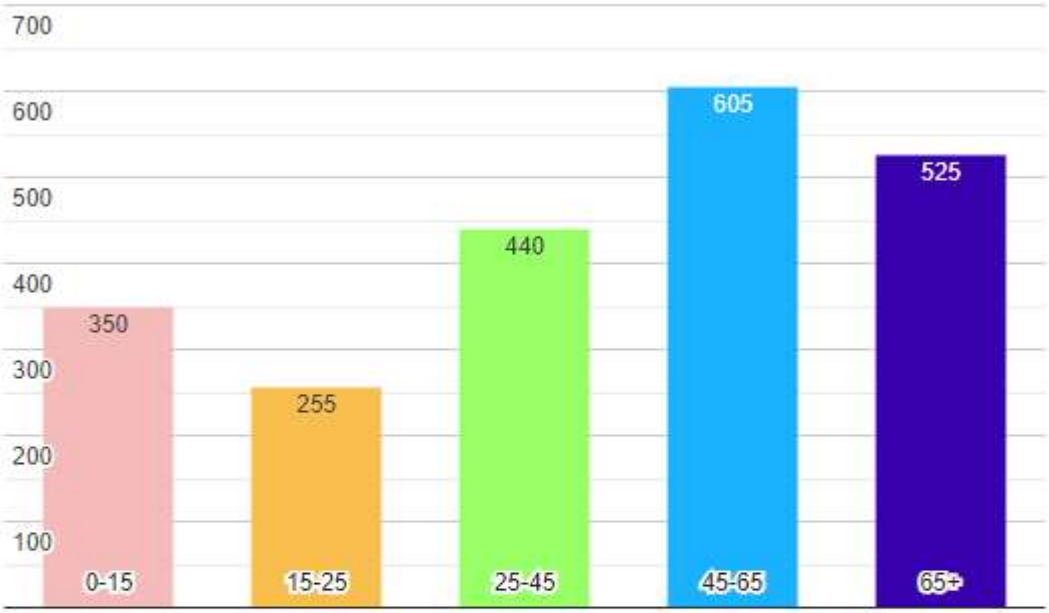

Bevolking, leeftijdsgroepen: aantal en percentage inwoners op 1 januari 2020 per leeftijdscategorie.

De download voor de gemeente Tytsjerksteradiel bevat een Excel document met veel meer gegevens over het aantal inwoners naar leeftijd. Dit document bevat onder andere de gegevens over het aantal inwoners per levensjaar en een bevolkingpiramide als Excel grafiek.

Inwoners	**Aantal**
2013	2320
2014	2325
2015	2286
2016	2301
2017	2291
2018	2314
2019	2302
2020	2307

Aantal inwoners Gytsjerk, jaren 2013 tot en met 2020.

Werken

Huidige situatie

Het bedrijventerrein

In Gytsjerk zijn bedrijven gevestigd op het bedrijventerrein De Kleine Industriehoek, nabij de oude melkfabriek (nu een bedrijfsverzamelgebouw met diverse kleine ondernemers) en verder verspreid door het dorp tussen de bebouwing. De beperkte uitbreiding van het bedrijventerrein heeft inmiddels zijn beslag gekregen. Met de Koartedyk richting transportbedrijf Gosliga is een extra ontsluiting ontstaan vanaf de zuidzijde en er is op de zuidhoek een nieuw bedrijfsverzamelgebouw bij gekomen.

De verplaatsing van garagebedrijf Olijnsma vanuit het centrum (huidige locatie tandartsenpraktijk) naar dit terrein heeft ook een ander aanzicht gegeven aan het bedrijventerrein. Het bedrijventerrein is volledig ingevuld en er zijn geen mogelijkheden meer in Gytsjerk voor bedrijfspanden. Bedrijven zullen nu verder hun plek moeten zoeken op het nieuw te realiseren bedrijventerrein Sanjesfjild in Oentsjerk. Tegen het onlangs vastgestelde bestemmingsplan daarvoor worden nog wel wat procedures verwacht, dus zal niet op korte termijn gerealiseerd zijn.

Centrum

In het nieuwe centrum hadden zich ook bedrijven kunnen vestigen naast winkels en wonen, maar in de praktijk is het hier niet van gekomen.

Met het nieuwe centrum streefde de gemeente naar concentratie van winkels en andere voorzieningen. Dit heeft maar deels zijn beslag gekregen. Langs de Canterlandseweg en de Riemersmastrjitte, waar aanvankelijk een combinatie van wonen met centrumvoorzieningen was voorzien, is nu een invulling met louter woningen gekomen.

Verspreide bedrijven

Er zijn bedrijven en winkels gevestigd langs de hoofdverkeersaders van het dorp. Het bestemmingsplan Gytsjerk van begin jaren 90 voorzag hier ook in. Later is het beleid bijgesteld en zijn vestigingsmogelijkheden hier in het bestemmingsplan vervallen vanwege de wens tot invulling van het centrum.

Toekomstige situatie

Bedrijventerrein

Mogelijk zijn er echter nog wel twee locaties waar nog enige uitbreiding van bedrijfsterrein kan worden gefaciliteerd: ten noorden en oosten van het bedrijf Jelle Bijlsma B.V. (Tûgerslân) en aan de noordkant van de Kleine Industriehoek (tegenover Poelsicht), te denken valt aan wonen/werken. Dit zou op termijn nader kunnen worden onderzocht.

Een specifieke locatie die aandacht verdient is het agrarisch dienstverlenend bedrijf De Haan aan de Canterlandseweg. Dit bedrijf geeft veel landbouwverkeer met grote landbouwvoertuigen door het dorp. De milieuwetgeving belemmert eventuele invulling van naburige percelen (met woningbouw).

Verplaatsing van dit bedrijf is al jarenlang een wens van Dorpsbelang Gytsjerk. Daarmee wordt de milieu- en verkeershinder een stuk minder en ook ontstaan er nieuwe mogelijkheden voor invulling met woningbouw met een ontsluitingsweg (zie hierover ook bij de paragraaf wonen).

Voor verplaatsing van dit bedrijf moeten goede alternatieven worden geboden. Aanvankelijk waren deze bedacht op het Sanjesfjild, maar gelet op het profiel van dit bedrijventerrein is dit niet wenselijk volgens de gemeente. Een ander goed alternatief is het PTC-terrein in Oentsjerk, waar met het verdwijnen van de praktijkschool, mogelijkheden zijn voor een nieuwe invulling. Het loonbedrijf heeft hier nu ook al machines gestald. Dorpsbelang gaat hier gesprekken over starten met de betreffende ondernemer.

Centrum

Het centrum wordt nu nog verder ingevuld met woningen bij de Skuorre, op de plek van de oude supermarkt. Eerst zou dit een invulling worden met louter wonen, maar nu worden er op de begane grond andere – commerciële - functies voorzien. Dorpsbelang ziet dit als een welkome ontwikkeling, die past bij de verdere ontwikkeling van dit gebied als dorpscentrum.

Verspreide bedrijven

Behalve in de Skuorre, mag niet worden verwacht dat het centrum nog veel nieuwe winkels en andere commerciële functies zal gaan herbergen en is er alle aanleiding toe de gemeentelijk keuze om langs de hoofdwegen geen nieuwe bedrijven/winkels meer toe te staan, ter discussie te stellen. Vanuit Dorpsbelang wordt dan ook gestreefd naar het herinvoeren van de mogelijkheid van een combinatie van wonen en werken (winkels, dienstverlening of bedrijvigheid aan huis) langs de hoofdassen van het dorp. Dit bevordert ook de leefbaarheid van het dorp. Uiteraard zal het hier om kleinschalige bedrijvigheid moeten gaan, met geen of weinig milieuhinder en een geringe verkeer aantrekkende werking.

Ten aanzien van de bestaande verspreide bedrijven binnen de bebouwde kom worden geen grote veranderingen verwacht of nagestreefd.

Welzijn, zorg en onderwijs

Huidige situatie

Welzijn

Het welzijn van mensen wordt door veel zaken bepaald, zoals sociaal-economische zekerheid, sociale toegankelijkheid, sociale samenhang en sociale vaardigheden. Vaak zijn dit zaken die ook los staan van de invloedssfeer van het dorp, maar zover mogelijk wil Dorpsbelang hier wel wat aan doen.

Specifiek In Gytsjerk is de sociale samenhang de afgelopen jaren minder geworden. Hoewel hier tal van landelijke en plaatselijke factoren een rol spelen is het langjarig ontbreken van een ontmoetingsruimte in het dorp een van de oorzaken. Dorpsbelang heeft zich daarom sterk gemaakt voor de realisering van een ontmoetingsruimte. Inmiddels is nu de ontmoetingsruimte de Bân in de bibliotheek van start gegaan en de activiteiten worden de komende tijd verder uitgebreid.

Zorg

In zijn algemeenheid wordt met de Wet maatschappelijke ondersteuning de zorg lokaler en meer bij huis georganiseerd. Er wordt meer thuiszorg ingezet om mensen zo lang mogelijk thuis te kunnen laten wonen.

De zorg is Trynwâlden-breed georganiseerd. Voorheen was deze zorg vooral in Oentsjerk geconcentreerd, thans zijn er ook meer zorginstellingen in Gytsjerk. Patyna thuiszorg zit nu op de Kleine Industriehoek en de tandartsenpraktijk is nu in Gytsjerk gevestigd op de plek van voorheen garage Olijnsma.

Voorts zijn er in Gytsjerk een aantal zorginstellingen, zoals het woonzorgconcept Sa Leuk Hûs in drie panden rond de Viersprong, waaronder de nieuwe woontoren. Ook is er een zorgboerderij aan de Singel. In de voormalige Friesland Bank is een kinderopvang gevestigd. Een intensievere integratie van deze voorzieningen met andere activiteiten in het dorp is gewenst. Bezien wordt of een werkgroep hiervoor kan worden opgestart met de betrokken partijen.

Voor ouderen is onlangs is Trynwâlderein opgericht. Deze organisatie heeft tot doel om mensen oud te kunnen laten worden in de Trynwâlden zelf. Enerzijds wordt dit nagestreefd door meer verbindingen te leggen tussen mensen om elkaar te helpen, anderzijds door het bevorderen van het behoud en de uitbouw van woonzorgvoorzieningen voor ouderen die niet meer thuis kunnen worden. Nu moeten deze nog te vaak naar locaties buiten de Trynwâlden verhuizen.

Toch mogen we ook de jongeren in ons dorp niet vergeten. We zien in toenemende mate dat de binding van de jeugd met het dorp minder wordt. Dit komt mede door de digitale ontmoetingsmogelijkheden waarbij verbanden over de hele wereld kunnen worden gelegd (instagram, tiktok), maar hierdoor wordt de wereld dichtbij huis vaak vergeten.

Onderwijs

Op dit moment zijn er twee basisscholen gevestigd in Gytsjerk, een christelijke en een openbare school, op locaties vlak bij elkaar. Door verminderd leerlingenaantal en het feit dat dit relatief verouderde bebouwing betreft is het de vraag of deze zelfstandig kunnen blijven voortbestaan. Samenwerking met de andere scholen in de Trynwâlden is per sector christelijk/openbaar al in verregaande mate aan de orde.

Toekomstige situatie

Welzijn

In de onlangs opgestarte ontmoetingsruimte in de bibliotheek kunnen weer vergaderingen worden gehouden, alsook lezingen, filmvoorstellingen en tentoonstellingen, maar ook koffie-ochtenden en -middagen, leesclubs en hobbyclubs kunnen hun weg hier nu vinden. Hierbij wordt ook specifiek aandacht besteed aan nieuwe digitale ontmoetingsmogelijkheden. Ook kan hulp worden geboden bij de ontwikkeling van sociale vaardigheden.

De gemeente heeft nieuwe welzijnsbeleid in ontwikkeling, waarbij van onderop vanuit de mienskip samen met andere partners wordt gewerkt aan een netwerkstructuur van basisvoorzieningen. Met de nieuwe ontmoetingsruimte kan door Dorpsbelang hier goed op worden ingespeeld. Daarnaast zetten we in op het versterken van het verenigingsleven door meer mensen in werkgroepen en losse verbanden te organiseren rondom thema’s in hun omgeving. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij de inrichting van de openbare ruimte, maar dit kan ook een spin-off hebben naar andere activiteiten, waardoor mensen in het dorp elkaar meer en beter leren kennen, dan nu het geval is.

Zorg

Dorpsbelang staat positief ten opzichte van dit initiatief van Trynwâlderein en heeft ook een vertegenwoordiging in het platform. De nieuwe ontmoetingsruimte kan hier ook aan bijdragen. Het is wenselijk dat er ook in Gytsjerk een kleinschalige woonvoorziening voor ouderen met zorg komt. Dit kan concreet door zorgkamers te organiseren in bijvoorbeeld Sjoerdahiem of in nieuwbouw in het centrum (bijvoorbeeld in de Skuorre).

Voor jongeren kunnen in de nieuwe ontmoetingsruimte activiteiten worden georganiseerd. Te denken valt onder meer aan game-events en creatieve activiteiten. Hiervoor kan samenwerking worden gezocht met het jeugdwerk van de gemeentelijke welzijnsorganisatie Kearn.

Ook is het de bedoeling om meer activiteiten voor de jeugd op de ijsbaan te organiseren. Dit ook gelet op de verbreding van de functie van de ijsbaan (zie bij sport en recreatie).

Bij jeugdactiviteiten kunnen eventueel ook handige combinaties worden gemaakt met activiteiten (en zorg) voor ouderen (een win-win situatie). Jongeren kunnen ouderen bijvoorbeeld helpen met boodschappen, maar ouderen kunnen jongeren ook helpen met raad vanuit hun ervaring.

Onderwijs

Binnen het onderwijs in de Trynwâlden is er een nadrukkelijke noodzaak geconstateerd voor meer samenwerking en mogelijk zelfs fusie van de scholen in de Trynwâlden. Hierbij is zelfs gedacht aan één brede school voor de hele Trynwâlden, in combinatie met kinderopvang. Op dit moment is het proces even stilgezet, maar het kan binnenkort weer worden opgepakt.

Onderwijskundig gezien is dit goed voor te stellen, maar de school komt dan verder weg en wordt mogelijk te grootschalig. Ook moeten dan meer kinderen de grote weg (Trynwaldsterdyk) over. Een school van een dergelijke omvang zorgt ook voor meer verkeersbewegingen in de buurt.

Vanuit Gytsjerk gezien is dit op dit moment niet aan de orde. Vooralsnog wordt ingezet op tenminste één school in Gytsjerk, op één van beide huidige locaties, al dan niet in combinatie met nieuwbouw: één school met basisonderwijs, buiten schoolse opvang en eventueel kinderopvang. Op deze manier blijft het onderwijs dicht bij huis en wordt de leefbaarheid van het dorp niet aangetast. Dit neemt overigens niet weg dat op organisatorisch en onderwijskundig niveau wel een verdere integratie tussen de scholen kan plaatsvinden. Of een stap verder organisatorisch en onderwijskundig één school en twee gebouwen.

Verkeer en vervoer

Huidige situatie

Gytsjerk is een dorp, met twee bij de Viersprong kruisende hoofdwegen, bij het dorpscentrum. Het winkelcentrum is gelegen in de dorpskern en is, vanaf de oostelijk gelegen provinciale weg N361 – Trynwâldsterdyk, verbonden via de beide hoofdwegen in het dorp: Nieuwestraatweg/Canterlandseweg (Oost-west) en de Rinia van Nautaweg (Noord-zuid).
Centraal ligt ook de Viersprong, waarop het nieuwe winkelcentrum, met ruim parkeren, aansluit op deze beide hoofdaderen van wegen. De kern van Gytsjerk bestaat uit de beide hoofdwegen, met daarop aangesloten, de Gytsjerkerhoeke, de Nieuwe Straatweg-oost (de Achterdyk), de Singel en de Kooiweg.
Globaal genomen zijn aan de zuidwestzijde woningbouwwijken, uit de jaren 60-70 en 80 van de vorige eeuw, gelegen. Aan de noordoostzijde bestaat de woningbouw globaal uit het plan “Oer de Feart” en dit plan is in 2 fasen aangelegd in de 90’er jaren van de vorige eeuw. Deze wijk heeft maar één hoofdontsluitingsweg. Voor alle wegen in het dorp geldt een maximum snelheid van 30 km/uur.

Voor de Nieuwestraatweg – oost (Achterdyk) geldt een maximum snelheid van 60km buiten de dorpskom. De N361 doorkruist de Nieuwe Straatweg en verbindt Gytsjerk met Dokkum, Leeuwarden en Drachten. Hier is de maximumsnelheid binnen de dorpskern 50 km/uur. Een route voor verkeer en fietsers, richting Leeuwarden, loopt over (en het fietspad langs) van de Canterlandseweg. De maximum snelheid bedraagt hier 60 km/uur.

Gytsjerk is heel goed bereikbaar vanaf Leeuwarden, via de Groningerstraatweg en E10, en vanaf Dokkum via de N361. Sinds de aanleg van de Centrale As is Gytsjerk ook vanaf Drachten snel en goed bereikbaar. De N361 sluit aan op de Rinia van Nautaweg – zuid en noord en centraal bij de Trynwâldsterdyk richting dorpscentrum.
De maximum snelheid op de Trynwâldsterdyk, richting Oentsjerk, bedraagt 50 km/uur.

Op de N361, vanaf E10 tot de dorpskom, geldt een maximum snelheid van 80 km/uur.
De provincie is van plan om aanpassingen in dit wegdeel toe te passen met maatregelen om de maximum snelheid te verlagen.

Fietsers en voetgangers kunnen de dorpskern, met winkelcentrum, prima bereiken via alle invalswegen. Gytsjerk is een wandel- en fietsvriendelijk dorp. Richting Leeuwarden en Dokkum zijn ofwel fietspaden of veilige fietswegen aanwezig.
Buslijn 51, vanaf Leeuwarden richting Dokkum en visa versa, rijdt over de N361 met in Gytsjerk twee aanwezige halten aan de Trynwâldsterdyk. Voorheen liep de busroute over de Rinia van Nautaweg, maar de bushalten zijn om veiligheidsredenen verplaatst.
Treinvervoer is mogelijk vanaf Station Hurdegaryp op 5 km afstand.
Gytsjerk heeft bovendien aantrekkelijke en veilige ruiterpaden.
In het dorp zijn diverse wandelgebieden en een dorpskuier is uitgezet door de gemeente Tytsjerksteradiel.

De wijken, uit de jaren 60, 70 en 80 van de vorige eeuw, zijn veelal voorzien van brede wegen, goede parkeermogelijkheden op eigen erf, of langs de rijweg, met vrij liggende verhoogde trottoirs en voetpaden. Hier en daar zijn drempelconstructies, slingers of versmallingen aanwezig. Tijdens noodzakelijke onderhoudsplannen van de Gemeente wil Dorpbelangen samen met bewoners/inwoners verbeteringen onderzoeken en doorvoeren.

De wijk “Oer de Feart” is voorzien van brede wegen met parkeerstroken op hetzelfde aanlegniveau als de rijbaan.

De beide hoofdverkeersaders, in het dorp, zijn voorzien van doffe grijze betonstraatstenen, brede wegen, parkeerstroken met deels (Rinia van Nautaweg) een asfaltconstructie. Een trieste en sombere uitstraling.

De Singel en Kooiweg zijn uitsluitend bestemd en vooral toegankelijk voor bestemmingsverkeer. Deze wegen zijn erg smal en kwetsbaar. Een ieder kan een bezoek brengen aan It Set en de Vogelkijkhut van It Fryske Gea. Dat kan te voet, per fiets en met de auto.

De Nieuwestraatweg oost (de Achterdyk) is kortgeleden opnieuw bestraat met gebakken dikformaten en voorzien van wegversmallingen en plateau’s. Er zijn verkeersremmende maatregelen toegepast. Dat heeft het gewenste effect bewerkstelligd. De weg is veiliger geworden.

In Gytsjerk Zuid is een bedrijventerrein gelegen, waar de wegen zijn uitgevoerd in asfalt. Dit past minder bij de nostalgische oude melkfabriek.

Toekomstige situatie

De bewoners van Gytsjerk wensen een grondige aanpak van de huidige inrichting binnen het dorp. Een algehele reconstructie van het dorp, met veel meer uitstraling naar een “smûk” dorpskarakter, van, in eerste instantie, beide hoofdwegen en de Trynwâldsterdyk (N361). Deze gefaseerde aanpak wil het dorp gerealiseerd zien over een termijn van 5 a 10 jaren. Voor de beide hoofdwegen in het dorp (en rondom het dorpscentrum) wordt een plan uitgewerkt met een aantal studenten van de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden, in samenwerking met het Kenniscentrum Shared Space en de Gemeente Tytsjerksteradiel. Dit plan is een onderdeel van de Dorpsvisie.

Doelstelling van de planvorming:
Gytsjerk veiliger maken en een meer karakteristieke dorpsuitstraling geven.
Doffe grijze betonstraatsteen vervangen door gebakken materialen en meer groen inpassen. Door het gebruik van groenvakken en haagvormers kan een remmende werking worden bewerkstelligd door onder meer een versmallend karakter te creëren. Ook kan met behulp van groenvakken het parkeren mogelijk worden afgeschermd.

Voorlopig is ingezet op de hoofdverkeersaders van het dorp, maar ook in de Gytsjerker woonwijken zien wij graag, op termijn, een veel meer klimaatadaptief groene invulling toegepast en een meer karakteristiekere dorps uitstraling ingevuld.
Dat kan bijvoorbeeld prima worden gecombineerd met een (gemeentelijk) onderhoudsplan van riolering en wegen. Met een dergelijk invulling kan ook worden gekeken naar een veiliger omgeving om de snelheden van het verkeer positief te beïnvloeden. Daar wil het dorp op inzetten.

Faunapassage en N361
De provincie Fryslân gaat in de loop van 2021 een faunapassage (wildtunnel o.a. voor otters) realiseren, in de N361, nabij de oude melkfabriek. Hier zien wij kansen voor een sterke verbetering voor overstekend fietsverkeer richting Ryptsjerk/Hurdegaryp. Dit kan d.m.v. een tunnel. Ook is een fiets- c.q. wandelstrook langs de N361, gewenst van de Nieuwe Straatweg tot aan de aansluiting van de Rinia van Nautaweg Zuid. Dit voor een veilige fietsverbinding van een naar Ryptsjerk en ter ontsluiting van het benzinestation voor langzaam verkeer.

Deelauto
Gytsjerk heeft in het Centrum een laadpaal voor algemeen gebruik en voor de TÛK – elektrische deelauto – beschikbaar. TÛK realiseert, samen met ondernemers en gemeente, tegen een gereduceerd en redelijk betaalbaar tarief, een huurauto.
Een inwoner uit de regio kan een elektrische auto huren via Garage Olijnsma.

TÛK zet zich hiermee in voor de deeleconomie en voorziet in een belangrijke behoefte ten aanzien van de CO2-reductie. Dorpsbelangen wil zich, in samenwerking met de Gemeente en TÛK, inzetten voor meer laadpalen in het Centrum. De eerste aanzet zal zijn uitbreiding tot 10 laadpunten voor 2023 en 20 laadpunten voor 2025.

Knelpuntoplossingen:

- Drempels vervangen door sluizen: met o.a. meer groen en verspringend aanbrengen
- Oversteek vanaf Tandartsenpraktijk richting parkeerterrein accentueren middels kleurstelling gebakken klinkers, hetzelfde willen wij doorvoeren bij “Sa leuk Sicht” en “Sa Leuk Hûs”.
- Canterlandseweg ter hoogte van nr. 22 situatie verbeteren oversteek scholieren
- Veilige afscherming van voetgangers in met name de Rinia van Nautaweg- Zuid
- Canterlandseweg aandacht schenken aan huidige situatie ten aanzien van loonbedrijf en vrachtverkeer
- Snelheidsremmende maatregelen dorpsbreed door eventuele versmallingen bij iedere reconstructie
- Verticale elementen en groene blokhagen toepassen als “verkeersremmer”
- De oversteek van de N 361 bij transportbedrijf veiliger maken voor fietsers en voetgangers.
- Sjoerdastrjitte en Sannestrjitte verkeerssituatie sterk verbeteren door aanleg voetpaden op hetzelfde niveau als de rijweg. Aandacht voor ontsluiting en hulpdiensten
- Veilige routes voor schoolgaande kinderen.
- De Viersprong (Rinia van Nautaweg – Nieuwestraatweg- Canterlandseweg) op gelijk niveau aanleggen met goede aansluiting voor winkelbedrijven, parkeren, fietsers en voetgangers.
- Voetgangersstrook accentueren vanaf de Dr. Wassenberghstrjitte langs de gehele Rinia van Nautaweg tot en met het bedrijventerrein (Faunapassage)
- Fiets- en voetpad langs de N361 richting Trynwâldsterdyk. Langs Bouwepet, Atsjebosk en benzinestation.
- Parkeerplaatsen nabij Faunapassage

Parkeren

Het parkeren in en rondom het zwembad is enkele bewoners een doorn in het oog. De nieuwe inrichting van de Rinia van Nautaweg moet hier verbetering in aanbrengen. Dit staat gepland voor 1e kwartaal 2022.

Het parkeerterreintje aan de Rinia van Nautaweg, tegen de ijsbaan, biedt mogelijkheden tot aanpassingen en enige uitbreiding langs de noordzijde van de ijsbaan. Ook biedt het zwembadterrein zelf mogelijkheden voor extra parkeren van personenautos’. Zoals ook tijdens de verbouwwerkzaamheden het geval is.

Mocht een nieuwe inrichting het parkeerprobleem onvoldoende tackelen zou dit kunnen worden opgelost door een parkeerverbod toe te passen voor een deel van de straat in combinatie met handhaving door politie en/of BOA's.
Bezoekers kunnen best een eindje lopen voor een zwembad bezoek.

Het parkeren van dorpsbewoners, in de wijken, op het openbare groen verdient ook aandacht. Dat dient te worden voorkomen. Dorpsbewoners kunnen elkaar hierop aanspreken. In de wijken is voldoende ruimte voor parkeren aan de rijweg, op eigen erf of daarvoor bestemde plaatsen. Hier en daar schept dit parkeren een rommelig beeld en geeft beschadiging van het groen.

Het winkelcentrum vraagt ook aandacht voor parkeren. Het parkeerterrein is erg ruim en is voldoende groot en nooit volledig bezet. Dat wordt wellicht anders na de realisatie van het appartementencomplex "De Skuorre". Hierbij wordt een deel van de huidige parkeerruimte afgesnoept voor privé parkeren van bewoners van "De Skuorre".
De hoeveelheid aanwezige parkeerruimte wordt, ook na realisatie van "De Skuorre" als voldoende beschouwd. Mocht een enkele keer het parkeerterrein "vol lopen" biedt de naaste omgeving voldoende mogelijkheden tot parkeren. Invulling van parkeren op de ijsbaan is geen optie.

Aandachtspunten:

- Goede en veilige wegen zijn erg belangrijk.
- In het centrumgebied is ook aandacht voor veilige oversteekplaatsen.
- Zorg voor voldoende laadpalen in het centrum, haven en bij het parkeerterrein zwembad
- Inzet op een weginrichting ter facilitering van fietsverkeer en voetgangers is een pré.
- Ontmoedig vrachtverkeer en landbouwverkeer langs drukke plekken of stimuleer een belangrijke ader voor dit zware verkeer.
- Verlaag de snelheid op de N361 en ontmoedig sluipverkeer richting Dokkum en Leeuwarden door verkeer remmende maatregelen.
- Pas de wensen en aandachtspunten vanuit het dorp zoveel mogelijk in bij nieuwe planvorming en uit te voeren onderhoud.
- Houd rekening met bewoners, weggebruikers en ondernemers. Neem hen mee in de afwegingen om te komen tot een gemeenschappelijk plan en uitvoering.

Sport, recreatie en toerisme

Huidige situatie

Sport

Gytsjerk maakt gebruik van de sportfaciliteiten beschikbaar in de sportzaal aan de Waling Dijkstrastrjitte. Sportvereniging Dwarres opereert o.a. vanuit deze sportzaal met onder meer turnen, gymnastiek, badminton, stepaerobics, jazzballet etc.
Buitensporten is in Gytsjerk alleen mogelijk bij winterse omstandigheden op de ijsbaan van IJsclub "Gytsjerk" en natuurlijk wandelen en hardlopen over de gebaande en geplaveide paden in en rond het dorp.
De ijsbaan, gelegen aan de Canterlandseweg/Riemersmastrjitte, is ingericht voor zomeractiviteiten, wintersporten en diverse festiviteiten, zoals het jaarlijkse dorpsfeest en TRYN's ROCK van Stichting "Trynwâlden op de kaart".
Gytsjerk is voor de overige sporten (voetbal, korfbal, kaatsen, tennis, badminton, volleybal, etc.) gericht op de verenigingen die gebruik maken van de sportvelden, tennisbanen en de sporthal in Oentsjerk, aan het Kaetsjemuoilân.
Een belangrijke sportfaciliteit in Gytsjerk is het openluchtzwembad "De Sawn Doarpen" aan de Rinia van Nautaweg. Het is het enige openluchtzwembad in de wijde omgeving en destijds, in de jaren 70 van de vorige eeuw, gebouwd met een fikse financiële ondersteuning van de Trynwâldster bewoners.
Stichting "SWIM" behartigt de belangen van alle zwemmers en de invulling van het aanwezige schema van alle betrokken vrijwilligers.
Rondom Gytsjerk is voldoende open water aanwezig om o.a. te gaan varen, zeilen en surfen. Ook kan men prachtig (sport) vissen vanuit (en bij) de haven, de Canterlandsebrug, de Sânfeart en de Riid, welke is verbonden met natuurgebied rondom de Groote Wielen.

Recreatie

De aanwezigheid van de diverse aangelegde ruiterpaden in en rondom Gytsjerk, met de door de gemeente samengestelde dorpswandelroutes, nodigen diverse recreanten uit om een dagje Gytsjerk/Trynwâlden te beleven.
Bovendien is Gytsjerk het centrum van een mooi fietsgebied door de Trynwâlden en omstreken. Dit gebied sluit aan bij het Houtwielen-gebied richting Feanwâlden en de Groene Ster bij Leeuwarden. Ook is er een prachtige fiets- en wandelaansluiting, door de natuur, richting Dokkum (langs de Dokkumer Ee), Bergum en Leeuwarden.
Aan de Kooiweg, bij It Set, zijn mogelijkheden tot zwemmen in open water en windsurfen.
Natuurrecreatie is mogelijk over het natuurlijke wandelpad in het Bouwe Pet gebied en verder richting Ottema Wiersmareservaat, bij de Oude Melkfabriek, door Binne-miede (Kooiweg) en de nabijgelegen Ryptsjerksterpolder. It Fryske Gea zorgt voor het onderhouden van deze gebieden.

Bovendien zijn er twee eendekooien een een vogelkijkhut, nabij It Set, welke worden beheerd door It Fryske Gea.
Wandelroutes kunt u vinden op de website:
www.itfryskegea.nl/natuurgebied/grutte-wielen/gebiedskaart/
www.wetterwalden.wordpress.com/kaarten/

Aan de Canterlandseweg is het alom bekende Elfstedenmonument als kunstwerk op de Canterlandsebrug aanwezig. Dit trekt jaarlijks veel belangstellenden uit binnen- en buitenland.

Toerisme
Gytsjerk beschikt niet over een camping. Wel zijn er in het dorp en in de nabijheid mogelijkheden voor een Bed en Breakfast aanwezig. Dagtoeristen worden met grote regelmaat gesignaleerd in Gytsjerk voor het maken van fietstochten en/of wandelingen.

In het nabij gelegen Ryptsjerk zijn ruime mogelijkheden voor een camper en campingbezoek aan de Oosterdyk en aan de Binnendyk. In Gytsjerk zijn deze mogelijkheden zeer beperkt of niet aanwezig.

Gytsjerk ziet graag de extra mogelijkheden tot zwemmen in open water en het zeilen en suppen, met eventueel terugkeer van windsurfen, aan de Grote Wielen bij It Set de komende jaren worden versterkt. De bestaande oever heeft momenteel een rommelig karakter. Dat zien wij graag anders, door onder meer de aanleg van een nieuw zandstrandje met veel meer mogelijkheden voor zwemmers, suppers, zeilers en vissers.

Toekomstige situatie

Sport
Gytsjerk wil zijn ijsbaan aan de Canterlandseweg/Riemersmastrjitte behouden.
Ooit waren er plannen om de zomersport “kaatsen” op de ijsbaan te gaan beoefenen. De ligging van de ijsbaan(evenemententerrein) leent zich, qua ligging, uitermate goed voor de kaatssport. Het sportveld in Oentsjerk is echter door de gemeente aangewezen als de centrale plek voor sport. Omdat teamsporten worden bedreigd door de individualisering van de maatschappij, wordt het aantal mensen dat kiest voor individueel sporten groter.

Bootcamp, podium en skeeler-ijsbaan
Er liggen mooie kansen voor een breder en effectiever gebruik van het ijsbaanterrein. Er zis ruimte voor de aanleg van een skeeler(schaats)baan en een bootcamp aan de westzijde. De skeelerbaan kan in de winter worden gebruikt als schaatsbaan. Ook biedt de ijsbaan een kans tot het bouwen van een vast overdekt podium/muziektempel van natuurlijke materialen.

IJsbaan- en evenemententerrein
De ijsbaan is voor ons dorp een belangrijke plek voor het samenkomen van dorpsbewoners op het jaarlijkse dorpsfeest, tijdens een winterse periode en o.a. TRYN's ROCK.
Stichting "Trynwâlden op de Kaart" wil, met name voor de jeugd, de zomeractiviteiten op de ijsbaan behoorlijk gaan uitbreiden. Dit in samenwerking met KEARN en het activeren van eigen jeugd uit het dorp en de andere dorpen in Trynwâlden. De ijsbaan kan/moet breder en veelvuldig(er) worden gebruikt voor diverse activiteiten en daar wil deze Stichting zich samen met Dorpsbelang sterk voor maken. De ijsbaan is de ideale plek voor reuring. Bovendien is dit een mooi groen hart, met een centrale ligging in ons dorpscentrum. Een mooiere, centralere en goed bereikbare plek voor het samenkomen van onze dorpsbewoners is moeilijk denkbaar.

Sportzaal en trapveld
Met het oog op een op stapel staande samenvoeging van scholen is de sportzaal onmisbaar. Kinderen moeten sterk worden gemotiveerd tot bewegen. Gytsjerk zal zich inzetten voor het behouden van een nette sportzaal of sporthal, nabij een (evt.) nieuw te bouwen schoolgebouw.
Belangrijk daarbij vinden wij ook het behouden van een recreatief trapveld, zoals nu gelegen aan de Ulbe van Houtenstrjitte en de Waling Dijkstrastrjitte naast de huidige sportzaal en het trapveldje langs het voetpad dat de verbinding vormt tussen de Canterlandseweg en Oer de Feart.
Streven is dit als geheel op deze plek voor ons dorp te behouden.

Zwembad
Het zwembad is een van de belangrijkste voorzieningen in ons dorp. De komende periode wordt de technische ruimte stevig vernieuwd en verbeterd. Ook de kleedruimten worden vernieuwd en gemoderniseerd. Hiermee denken wij minimaal 40 tot 50 jaar vooruit te kunnen met deze faciliteit.
Gytsjerk is in het bezit van een uniek openluchtzwembad, waarbij de gemeenschap zich breed, op vrijwillige basis, inzet tijdens de openingsuren en daarbuiten. Ook is in het verleden gebleken dat de gehele gemeenschap in de Trynwâlden veel waarde hecht aan dit zwembad.
Het dorp maakt zich sterk voor behoud van het zwembad, echter het gebruik van ons zwembad zal Trynwâlden-breed gedragen moeten worden. Bewoners uit de brede regio, rondom Trynwâlden, komen naar Gytsjerk om een baantje te trekken. Er zijn in de directe regio geen openluchtzwembaden meer.

Recreatie en Toerisme

Watervoorzieningen
Een nieuwe steiger voor het optuigen van de boot van zeilers zou zeer welkom zijn.
Ook zou een kleine natuurcamping, bij It Set (met beperkte mogelijkheden) en/of aan de haven, goede kansen kunnen bieden voor recreanten bij de Riid en het Wielen-gebied.

Wandelpaden
Naast de prachtige reeds bestaande wandelpaden en routes rondom Gytsjerk liggen er mooie kansen tot uitbreiding. Door (particuliere) verkopen zijn helaas 2 prachtige wandelroutes over de zgn. “skeanpaden” verstoord. (Pad Atsjebosk)
Wij trachten alle bestaande wandelroutes in de huidige staat te behouden en het pad Atsjebosk terug te krijgen. De Stichting Cultuur en landschap Trynwâlden maakt zich hier sterk voor!

Verder is er gelieerd aan deze Stichting een initiatief tot het aanleggen van meer bloeiende bermen langs het ruiterpad. Dit zal het wandelen nog aantrekkelijker maken. Goed voor flora en fauna.

Het is belangrijk de knooppunten van wandelroutes, van de Gemeente, goed te borgen. De huidige paaltjes blijken kwetsbaar. Uitbreiding naar een digitale app is gewenst. Dit kan worden versterkt door vandalismebestendige routewijzers.
Dorpsbelangen onderzoekt ook mogelijkheden voor een houten voetgangersbrug over het haventerrein naar de, aan de overzijde gelegen, kade van It Wetterskip voor een wandelroute langs de Riid richting It Set.
Vandaar zou een pontroute (op zonne-energie) naar Restaurant De Groote Wielen tot de mogelijkheden behoren.

Wandelroutes met QR-codes oudheden
Samen met overige dorpsbelangen binnen de Trynwâlden willen wij op diverse locaties oudheidskundige zaken delen via QR-codes op historische plekken en bij diverse karakteristieke woningen. Dit in combinatie met wandelroutes (doarpskuierkes). Hiervoor zal de samenwerking worden gezocht met Stichting Karakteristiek Tytsjerksteradiel en de Stichting Cultureel erfgoed Trynwâlden.

Een wandelroute door Binnemiede richting Moark en vandaar naar de Elfstedenbrug (Canterlanden) is ook iets wat serieus onderzocht kan worden.

Natuurcamping en campers
Ook zien wij kansen bij de haven, in samenwerking met de watersportvereniging, voor de aanleg van een kleine natuurcamping.
Bij het industrieterrein aan de haven onderzoeken wij kansen voor een camper opstelplaats met stroom- en watervoorziening. Wellicht zijn er hier en daar ook meer particuliere initiatieven mogelijk.
Na het opknappen van de haven en het verdiepen van de Riid is het zeilen en de pleziervaart, vanuit de haven aan de Rinia van Nautaweg, weer goed mogelijk.

Kanoroute uitbreiding
De Sânfeart, vanaf de Riemersmastrjitte naar de Moark (11-stedenmonument) biedt prachtige mogelijkheden voor een kanoroute. Hiervoor moeten 3 duikers worden verhoogd tot duikerbruggen. Een mooie uitdaging en zeker de moeite waard. Het water bij de voormalige loskade dient te worden opgeschoond en biedt kansen tot het aanbrengen van een extra aanmeersteiger. Uitvoering in beton- of stalen damwand is aan te raden.
Een extra vlonder biedt mogelijkheden voor instappen kanovaarders en roeiers.

Havenuitbreiding
Het groenperceel, tegenover Vakgarage Van der Meer en langs het havengebied, biedt uitstekende kansen voor campers, een toiletgebouw met diverse voorzieningen, laadpunten elektrische boten en auto's en havenuitbreiding voor passanten en kanovaarders.

Faunapassage/Wildtunnel
De toekomstige tunnel onder de N361 biedt meer mogelijkheden voor toerisme en schaatsers. Voor kanoërs is de route door de Bouwepet minder geschikt, er bevinden zich drie dammen in deze route. Goede in- en uitstapvoorzieningen zijn nodig deze route geschikt te maken voor kano's.
Aanpassingen zijn ingrijpend en erg duur, maar wellicht wel het onderzoeken waard.
Dit is destijds mede de reden geweest dat de Electrische Sloepenroute via de Ryptsjerksterfeart door het dorp Ryptsjerk is gelegd. Vanuit It Fryske Gea vindt men die route ook veel logischer voor kanoërs.

Watersportgebied
Pleziervaartuigen, kanovaarders, suppers, vissers, zeilboten en kayakkers hebben prima mogelijkheden om via de Riid en de Groote Wielen via Murk en Bonkevaart naar de Dokkumer Ee te varen. De Groote Wielen bieden uitstekende recreatieve mogelijkheden op het gebied van de totale watersportbeleving.
De Groote Wielen is een prachtig gebied voor een optimale vrijetijdsbesteding op, in en aan het water.

Natuur en milieu

Huidige situatie
Tussen Leeuwarden en Gytsjerk neemt natuurgebied de Grutte Wielen een prominente plaats in. Het water, de rietkragen en de prachtige polders vervullen hier een belangrijke rol. Voor bijvoorbeeld de otter is het gebied de natte verbindingszone tussen de Alde Feanen richting het Lauwersmeergebied. Het gebied is daardoor een onmisbare schakel in de verspreiding van de dieren en planten van de waterrijke natuur.

De zomerpolders van de Ryptsjerksterpolder halen bij de eerste vorstperiode regelmatig de nationale televisie. In de winter staan deze polders onder water. Ze zijn altijd snel bevroren en leveren 'veilig' schaatsijs. Met de karakteristieke Ypeymolen op de achtergrond, zorgen de eerste schaatsers voor filmische plaatsjes. De ondergelopen polders hebben ook een voordeel voor de natuur. Vele ganzen, eenden en zwanen nemen 's winters dit gebied in gebruik als veilige slaapplaats. In het voorjaar zijn de droogvallende polders een eldorado voor grote aantallen steltlopers als kemphaan en grutto die vanuit hun zuidelijke overwinteringsgebieden weer op doortrek zijn naar hun noordelijke broedgebieden. Plantensoorten zoals dotterbloem en grote ratelaar houden bovendien van deze omgeving en daarnaast broeden gele kwikstaarten hier graag.

De deelgebieden Binnemiedepolder en Weeshúspolder zijn het domein van de weidevogels. De grutto, tureluur en veldleeuwerik houden van het kruidenrijke grasland, met reliëf en een hoog waterpeil. In de petgaten broeden bruine kiekendief, baardmannetje, roerdomp, blauwborst, waterral, kleine karekiet en veel rietzangers. Op de grote waterpartijen rusten grote groepen ganzen, eenden en steltlopers.

In de Grutte Wielen bevinden zich ook twee eendenkooien. De Buismanskoai en de Kobbekoai zijn al eeuwenlang beeldbepalende elementen in het landschap. De Buismanskoai vlakbij Gytsjerk is tijdens een excursie te bezoeken. Je kunt dan met een gids door de vangpijpen en langs de kooiplas struinen.

Aan de kant van de oostelijke kant van de N 361 ligt het natuurgebied de Bouwepet, dat dwars door het boerenland loopt en de Grutte Wielen met het Ottema-Wiersmareservaat verbindt. Het stroompje slingert prachtig tussen de aangrenzende, hogere zandgronden.

De beheersactiviteiten van it Fryske Gea en Staatsbosbeheer worden mede beinvloed door de *Stichting Wielenwerkgroep* en de *Fûgelwacht Trynwâlden.* Die verenigingen bewaken de natuurlijke omgeving van Gytsjerk en verdienen daarin door het dorp te worden gesteund.

Toekomstige situatie

Met het aanleggen van een nieuwe brug in de Trynwâldsterdyk kunnen dieren veilig van de Grote Wielen naar de Bouwepet en terug kunnen komen. De brug komt ter hoogte van de van de aansluiting van de Rinia van Nautaweg op de N 361 bij de oude melkfabriek. Onder de brug kunnen dieren zowel door het water als via land naar de overzijde komen. Ook wordt het voor schaatsers en kanovaarders mogelijk om onder de brug door te komen.

Initiatieven vanuit de inwoners van Gytsjerk zijn van harte welkom, zoals het omtoveren van het menpad tussen Gytsjerk en Oentsjerk tot een “bloemenpaed”, het project houdt de aanleg van een bloemenberm in en de aanleg van struikjes. Een mooi initiatief voor het creeëren van meer biodiversiteit rondom het dorp.

Een punt van aandacht is het groen in het dorp, zowel vanuit de gemeente als van de inwoners zelf. Voor het centrum en de aanpassingen in de toegangswegen naar het centrum zouden we vanuit dorpsbelang graag meer groen in willen passen. Ook voor particulieren geldt ga niet te snel over tot het kappen van bomen omdat ze misschien in de herfst iets overlast bezorgen. Indien men overgaat tot kap, dan zou het mooi zijn dat er minimaal een nieuwe boom voor in de plaats komt, nog liever twee!

Waar mogelijk zal dorpsbelang zich inzetten voor het meer produceren van groene energie. In de Trynwâlden geeft de coöperatie Trynergie al jaren invulling aan het produceren van deze groene energie om daarmee de duurzaamheid en leefbaarheid in de Trynwâlden te versterken. De daken van de loodsen van Jelle Bijlsma liggen al vol met zonnepanelen. In de vorm van “Zonparticipaties” kunnen inwoners van de Trynwâlden investeren in duurzame energie, Groene Vakwinkel Sikma stelt zijn dak in Gytsjerk beschikbaar voor deze ontwikkeling.

Wat dorpsbelang betreft mag Tûk een prominentere plaats innemen in de Trynwâlden. Mensen met een smalle beurs kunnen over een auto beschikken als dat nodig is en misschien kan het er in de toekomst voor zorgen dat per huishouding minder auto's aanwezig zijn. Voor het promoten en mogelijk maken van elektrisch rijden kan het nodig zijn, indien de vraag er is, dat meer laadpalen in het centrum geplaatst worden. Het is niet zo dat dorpsbelang deze laadpalen gaat faciliteren maar de het aanbrengen van meer laadpalen en beschikbaar zijn van elektrische auto's wel stimuleert.

Ondanks het ontmoedigende gedrag van sommige passanten zullen elk jaar weer inwoners worden gemobiliseerd om op *Himmeldei* Gytsjerk van zwerfvuil te ontdoen. Bij de gemeente wordt erop aangedrongen het zwerfafval langs straten en uitvalswegen regelmatig in het schema van de gemeentelijke reinigingsdienst op te nemen. En….honden- en paardenpoep liever nergens in het dorp meer op straat of stoep!

Dorps-en verenigingsleven

Huidige situatie

De leefbaarheid van het dorp zit hem niet alleen in zijn voorzieningen, maar is vooral iets van de mensen. Mensen die elkaar treffen, die meedoen met de activiteiten die in het dorp georganiseerd worden en zich in willen spannen om het dorp tot leven te brengen. De plaatsen waar de mensen elkaar ontmoeten zijn de winkels, scholen, het zwembad, de volkstuin en natuurlijk sinds kort de ontmoetingsruimte de Bân in de bibliotheek. Trynwâlden breed zijn dit vooral de sportverenigingen.

Als tweemaandelijkse dorpskrant is de Einekoer niet meer weg te denken uit het dorpsleven. Het is een blad dat mensen voorziet in documentatie, informatie en ontwikkelingen van en over het dorp. Ook de geschiedenis van het dorp krijgt regelmatig de aandacht en brengt de lezer even terug in vroegere tijden. Tevens een blad waar ondernemers uit de Trynwâlden hun bedrijf kunnen tonen. De informatie is voor nieuwe inwoners een baken om thuis te worden in hun nieuwe woonomgeving. Dorpsbelangen zal het blad blijven steunen als bindende factor in het dorpsleven.

Toekomstige situatie

Het centrum van activiteiten binnen moet de ontmoetingsruimte in de bibliotheek worden. Het zou mooi zijn dat de verenigingen uit Gytsjerk hier hun bijeenkomsten organiseren.

Bovendien moet het een plek worden waar mensen op ieder moment van de dag naar binnen kunnen lopen om de krant te lezen, een bakje koffie te drinken en indien daar behoefte aan is een praatje te maken met andere bezoekers.

Het ijsbaanterrein kan in de zomer de ontmoetingsplek zijn. Het terrein neemt een centrale positie in het dorp in en is onder andere uitermate geschikt voor het dorpsfeest, Trynsrock en evenementen voor de jeugd. De locatie nodigt uit tot het organiseren van meer

activiteiten, echter welke inwoners zetten de schouders er onder om dingen te organiseren en zijn de inwoners bereidt deze activiteiten te bezoeken. In sommige plannen wordt gesproken een podium te maken op de ijsbaan. Een prachtig initiatief maar als er maar één of twee keer per jaar gebruik van gemaakt gaat worden, is het een investering die niet loont.

Ook voor jongeren in het dorp kunnen er activiteiten georganiseerd worden. Jongeren moeten eigenlijk zelf met ideeën komen en ook participeren in het ontwikkelen en organiseren van deze activiteiten en natuurlijk Trynwâlden breed! Volwassenen kunnen de jongeren hierbij assisteren waar nodig.

Als dorpsbelangen willen we de leefbaarheid in Gytsjerk graag borgen. Wij realiseren ons dat de wereld er anders uitziet dan 20 jaar geleden. De media zorgen ervoor dat we alles thuisbezorgd krijgen. Communicatie gaat tegenwoordig via de laptop of telefoon. Websites, facebook, instagram etc. zijn niet meer weg te denken uit de huidige maatschappij en deze kanalen zullen wij moeten gebruiken om contact te houden met de inwoners van Gytsjerk. En toch …… heeft iedereen er af en toe behoefte aan mensen fysiek te ontmoeten en direct te communiceren.

De verenigingen zijn de stille krachten van het dorp, die één of een paar keer per jaar naar buiten zichtbaar worden. Het verenigingsleven kan alleen bloeien, als er steeds maar weer vrijwilligers zijn die het stokje van hun voorgangers over willen nemen om zo het dorp vitaal te houden. Dit meerjarenplan is behalve een kijk op de toekomst ook een aanzet om die krachten te bundelen om zo het beste resultaat te behalen en de sociale cohesie in het dorp te versterken.

Vereniging voor dorpsbelangen

Er bestaat wel eens onduidelijkheid over de functie van Dorpsbelangen. Waar staat die vereniging voor, wat heb je eraan? Is het een verlengstuk van de gemeente? Dorpsbelangen is de vereniging van en voor alle Gytsjerkers. Een vereniging die opkomt voor de belangen van het dorp en zijn inwoners. Mensen die in het bestuur zitting hebben moeten opkomen voor de algemene belangen van de inwoners, individuele zaken die soms spelen kunnen en willen wij ons niet mee bemoeien omdat het niet onder het algemeen belang valt.

De Vereniging voor Dorpsbelangen Gytsjerk is voor het gemeentebestuur van Tytsjerksteradiel hét aanspreekpunt als het gaat om overleg over zaken van beleid die het hele dorp aangaan. En omgekeerd is de vereniging voor de gemeente in eerste instantie de spreekbuis van Gytsjerk. Die rol vraagt om meer afstemming met inwoners en verenigingen. Met dit meerjarenplan maakt Dorpsbelangen het tot bestuursbeleid om regelmatig met andere verenigingen, buurten, jongerencommissie of anderen contact te onderhouden. Andersom is dit plan ook een uitnodiging aan inwoners en verenigingen om ons aan te spreken en in overleg te treden als daar aanleiding voor is.

De vereniging wordt door het dorp bij veel zaken betrokken. Ook door de gemeente, voor overleg in commissies en werkgroepen. Een bestuur van vijf mensen kan dat niet allemaal op eigen schouders nemen. Dat wil het ook niet. Inwoners met specifieke kwaliteiten kunnen dat vaak beter. Dorpsbelangen vraagt mensen om mee te doen. Het bestuur stelt zich voor om de voorbereiding van de verschillende programmapunten in deze dorpsvisie op te dragen aan kleine werkgroepen. In overleg met verenigingen en buurten worden die samengesteld. Zij rapporteren over de voortgang aan bestuur en ledenvergadering. Om plannen te realiseren zal, meer dan voorheen, regelmatig overleg plaats vinden met de betrokken wethouder om de Gytsjerkster belangen en op de gemeentelijke jaarplanning te krijgen. Ook zal er volgsysteem opgezet worden met de gemeente, waar de beide partijen samen de

gemaakte afspraken en vorderingen kunnen afvinken in dien gebeurt, herbenoemen en bijstellen indien nodig.

Veel zaken hebben niet alleen betrekking op Gytsjerk maar gaan over de belangen van de Trynwâlden in zijn geheel. Daarom zijn er werkgroepen vanuit de verschillende dorpsbelangen samengesteld betreffend veel onderwerpen. Deze werkgroepen komen afhankelijk van onderwerp en urgentie een aantal keren per jaren samen. Daarnaast is er jaarlijks een paar keer overleg tussen een aantal afgevaardigden van de verschillende dorpsbelangen.

Uiteindelijk is de ledenvergadering het opperste gezag van de Vereniging voor Dorpsbelangen Gytsjerk. Tenminste één keer per jaar komt die bij elkaar om het uitvoerende beleid van het bestuur te beoordelen. Soms een keer vaker, als er grote projecten op stapel staan waar de leden over geïnformeerd of gehoord moeten worden. In de ledenvergadering legt het bestuur verantwoording af aan het dorp van wat het van deze ontwikkelingsvisie, in samenwerking met verenigingen en buurten, heeft waargemaakt.

Samenvatting

In de visie worden veel zaken genoemd die de komende 10 jaar aandacht vragen, echter het één heeft een grotere prioriteit dan het andere.

Woningbouw

De grootste prioriteit heeft het realiseren van woningen in Gytsjerk in een aantal categorieën:

1. Senioren c.q. levensloopbestendige woningen
2. Woningen voor starters, zowel in de koopsector als in de huursector. Hoewel Gytsjerk geen A-status heeft voor sociale woningbouw willen we ons toch sterk maken om dit te realiseren in overleg en samenwerking met Woon Friesland.

Het realiseren van deze woningen zal, naar we hopen, een gezonde doorstroming tot gevolg hebben. Probleem is dat er veel procedures aan vooraf gaan voordat deze woningbouw gerealiseerd kan worden. We hopen dat de inwoners van Gytsjerk ook een leefbare toekomst van het dorp voor ogen hebben en waar nodig denken aan het algemeen belang. Tevens zullen we proberen het voor elkaar te krijgen dat bij de toewijzing van huurwoningen inwoners van Gytsjerk meer privileges krijgen en dat voor huurwoningen Gytsjerk of misschien beter Trynwâlden een A-status krijgt.

Verkeer

Een tweede punt is de verkeersveiligheid samen met het aanpassen en verbeteren van de toegangswegen tot het centrum. In goed overleg met de bewoners en de gemeente willen we tot de juiste oplossingen komen. Door het aanpassen van materialen en structuren van de wegen willen we het dorp een gezelligere en sfeervollere uitstraling geven.

IJsbaan

Als derde punt krijgt de ijsbaan veel aandacht. Door het plaatsen van faciliteiten voor de jeugd en het organiseren van meer evenementen moet de ijsbaan in de zomer de ontmoetingsplek in Gytsjerk worden.